



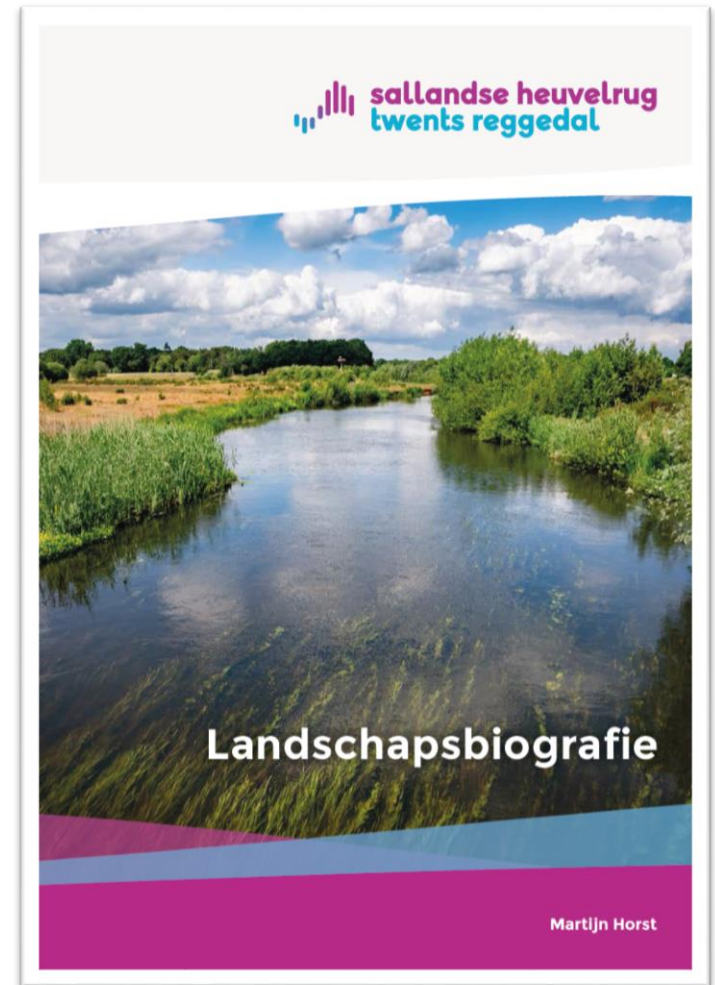
Het Luttelbergse landschap vanaf de prehistorie tot nu

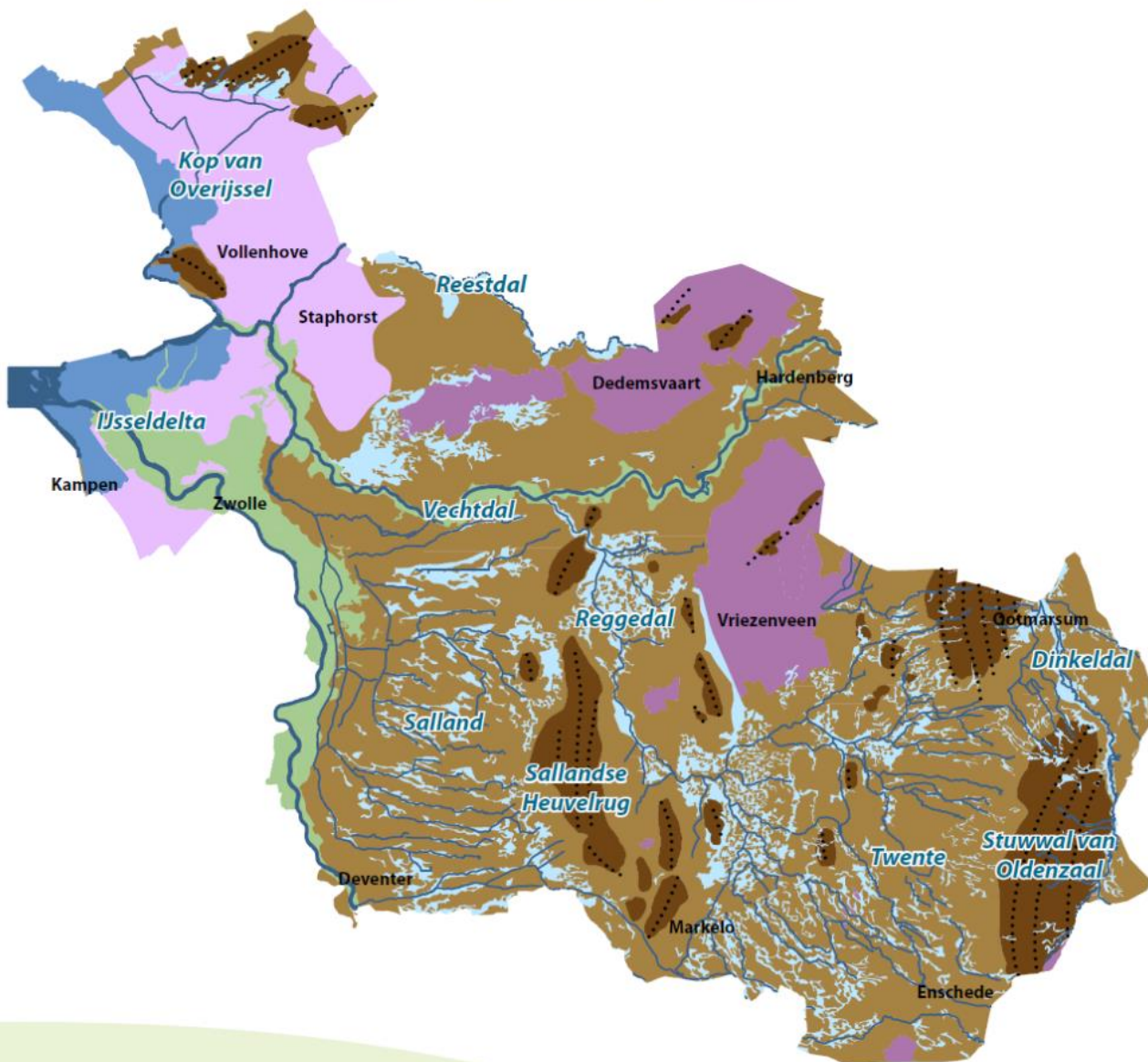
Aanleiding

Landschapsbiografie Sallandse Heuvelrug en
Twents Reggedal

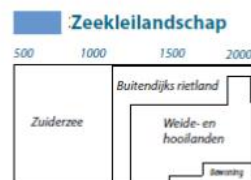
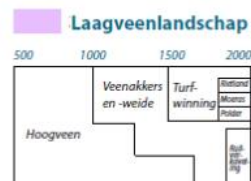
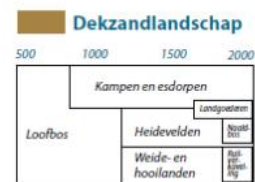
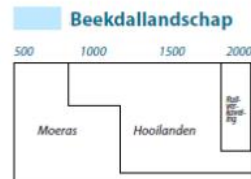
Het project Dorpslandschappen

Fietstocht > Landschap in zicht



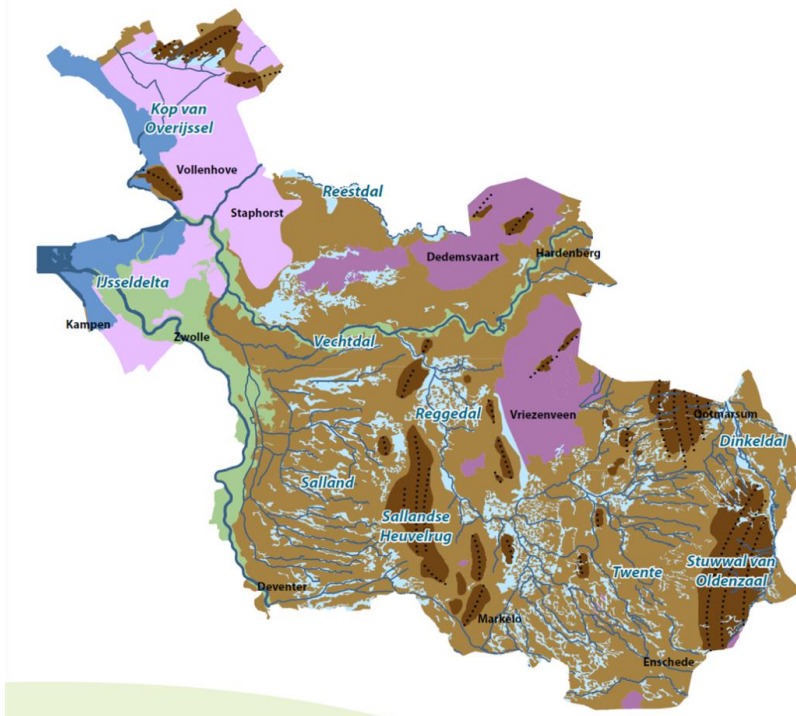


Landschapsmatrixen

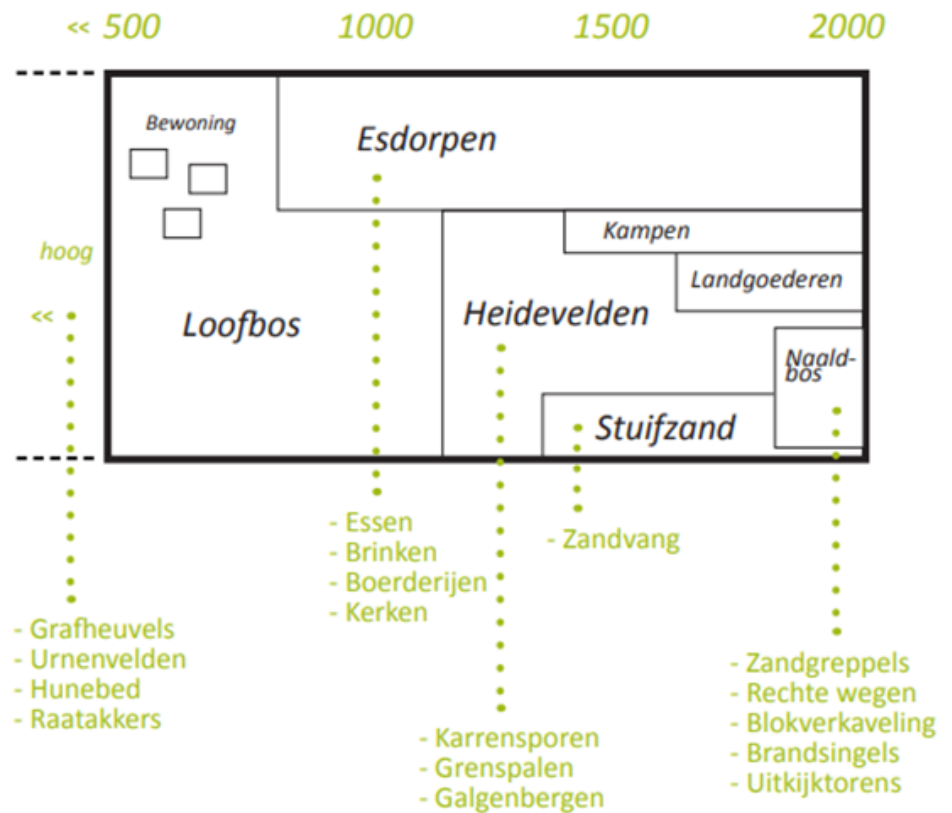


Overijssels Erfgoedraamwerk: landschapsmatrixen

Uit: M. Horst (2017), Erfgoed is voor iedereen dichtbij, Erfgoedvisie van Landschap Overijssel 2017-2030, Cultuurland Advies/Landschap Overijssel, Rapportnummer CA1602, Wapenveld/Dalzen.
Oorspronkelijke bron van de landschappenkaart: Provincie Overijssel (2009/2017), Omgevingsvisie Overijssel, Catalogus Gebiedskenners, Zwolle.



Stuwwallandschap



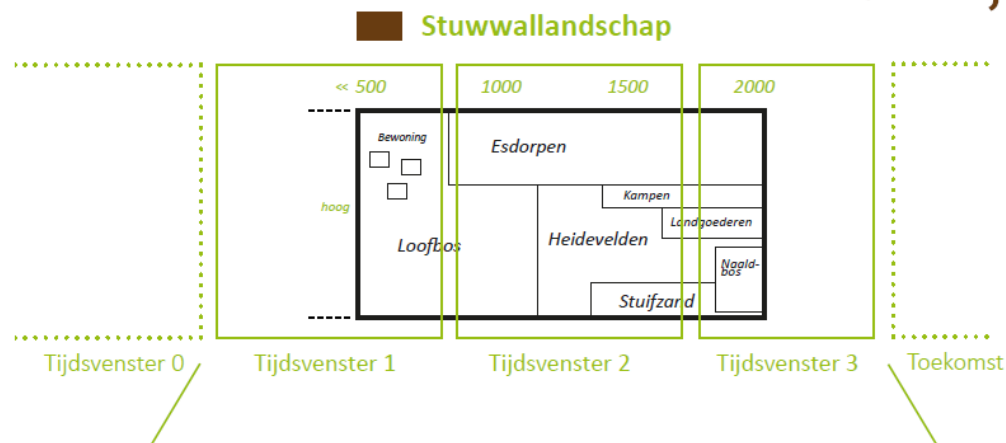
Overijssel



2000

2
Tijds-
vensters

Dorpslandschappen en Tijdsvensters



1
Landschaps-
matrix

-10.000

800

2000

Tijdsvenster 1

Het natuurlijke landschap
+
prehistorische bewoning

Tijdsvenster 2

Het (middeleeuwse)
dorpslandschap
+
cultuurhistorische
landschapselementen



Tijdsvenster 3

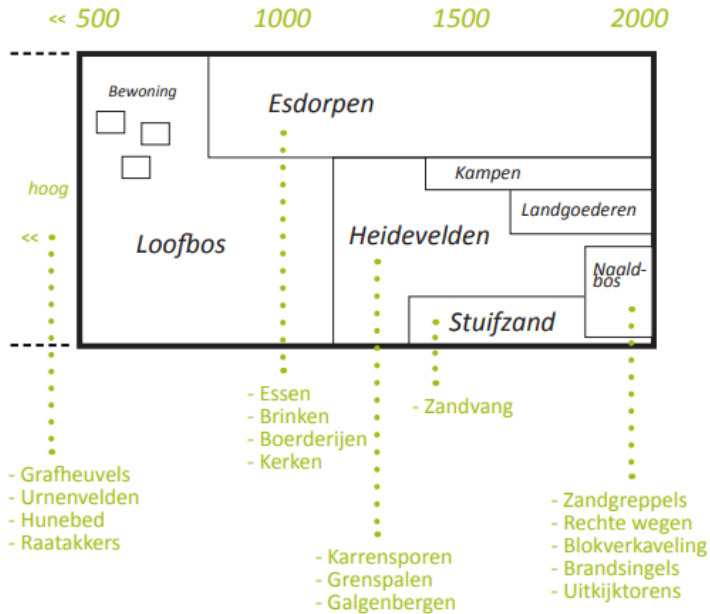
Het moderne landschap
+
cultuurhistorische
landschapselementen

3

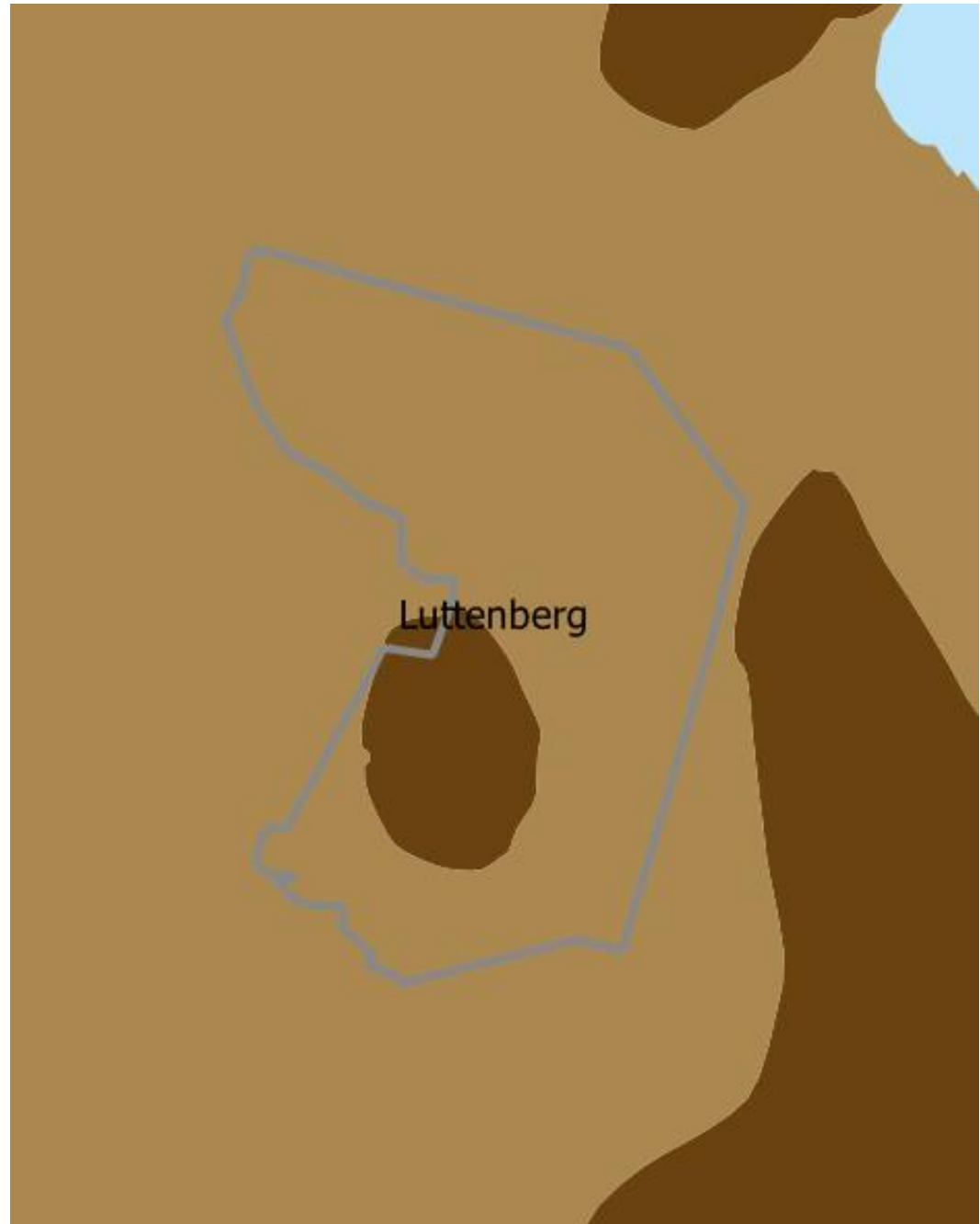
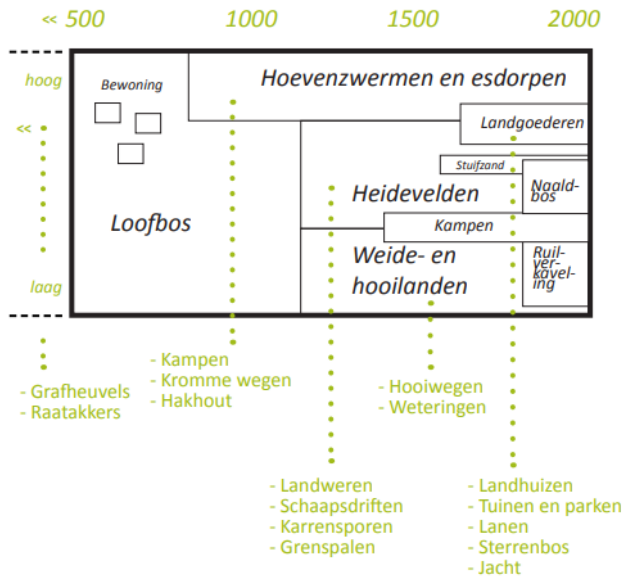
Dorps-
landschap

2
Tijds-
vensters

Stuwwallandschap

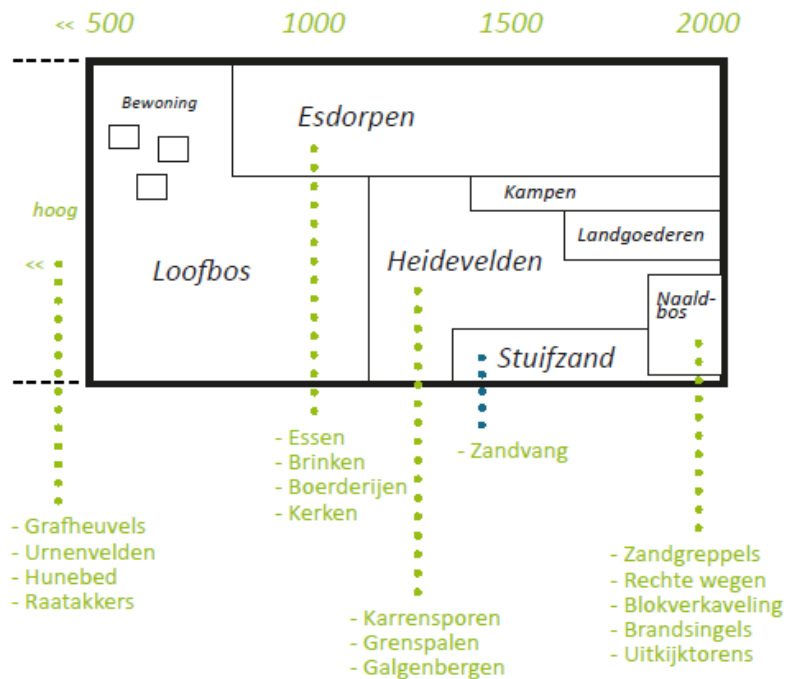


Dekzandlandschap

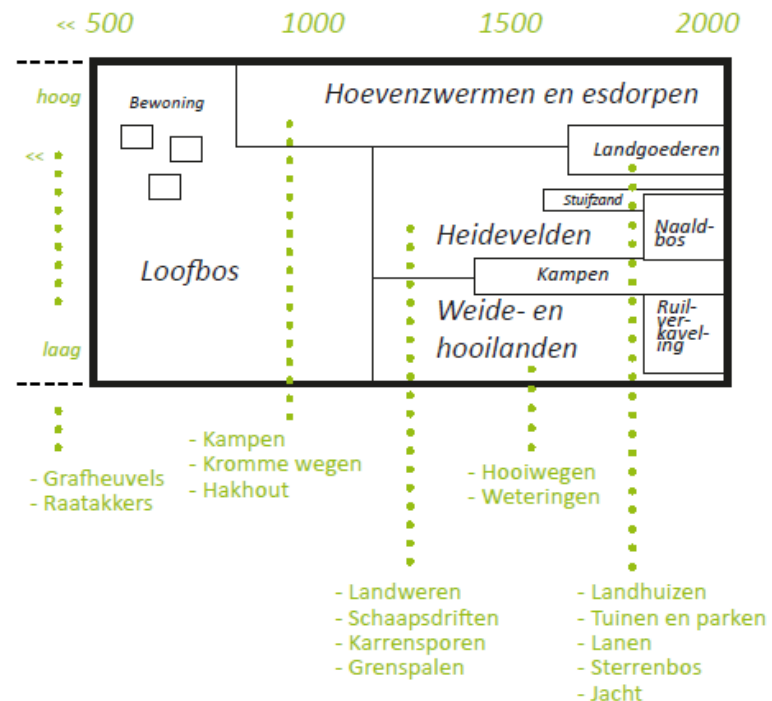


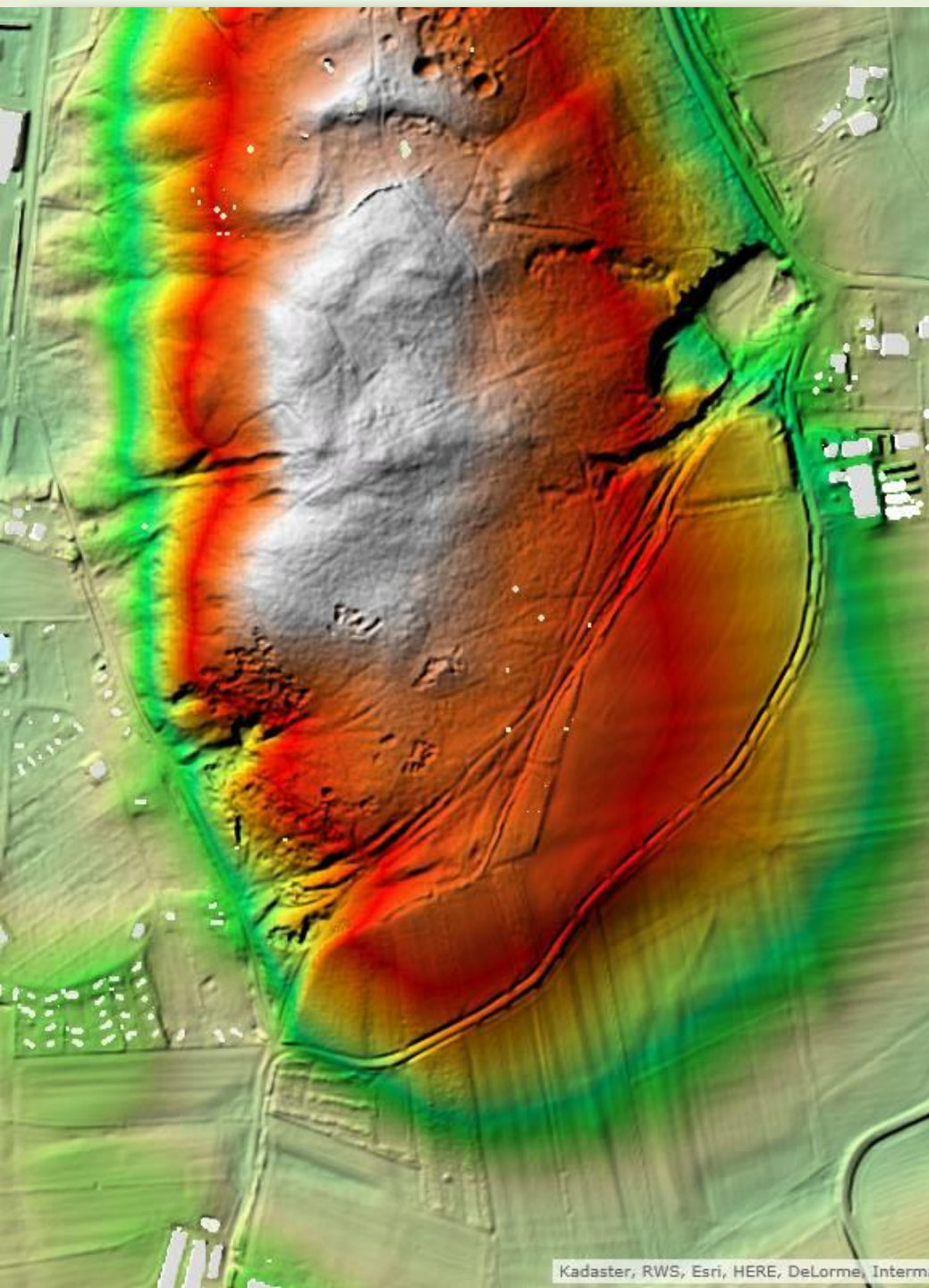
Tijdsvenster 1 Het natuurlijke landschap en prehistorische bewoners < 800 na Chr.

Stuwwalllandschap



Dekzandlandschap





Een hoogtekaart van de Luttenberg



GROETEN UIT LUTTENBERG

(Van een onzer verslaggevers)

LUTTENBERG. – In alle stilte zijn gisteren Groninger studenten in het Bloemenbos in Luttenberg gestart met hun archeologische graafwerkzaamheden. Zes amateurarcheologen zetten daar ruim een maand lang, onder leiding van Jan Krist, het werk voort dat collega Dick Stapert zes jaar geleden staakte. Geldnood was destijds een van de redenen het werk neer te leggen en een prehistorische werkplaats weer te bedekken met zand.

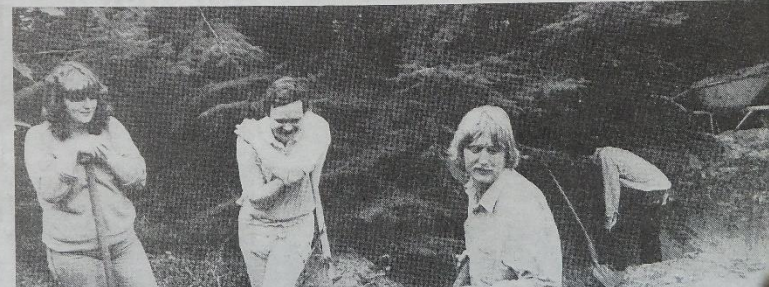
Op de bewuste plaats heeft de natuur de afgelopen zes jaar niet stil gezeten, zodat de amateurarcheologen gisteren meer dan genoeg werk hadden aan het blootleggen van de vroegere opgraving. Pas in de loop van deze week zal het graafwerk uitgebreid worden tot plaatsen waar men zes jaar geleden niet gegraven heeft.

„Dit werk moet nu maar een keer af”, zei Jan Krist gistermiddag op het moment dat ongeveer de helft van de vroegere opgraving was blootgelegd. „Het werk heeft hier lang genoeg stil gelegen.”

Gewapend met spaden (voor het grote werk) en troffels (voor het fijnere werk) gingen de zes mannen en een vrouw aan het werk. De deelnemers aan het project zijn overigens niet allen student biologische archeologie. Onder de amateur-archeologen zijn ook een jeugdwerkloze en een MO-student.

„Dit werk moet een keer af, 't heeft lang genoeg stil gelegen” Sept. Okt. 1982

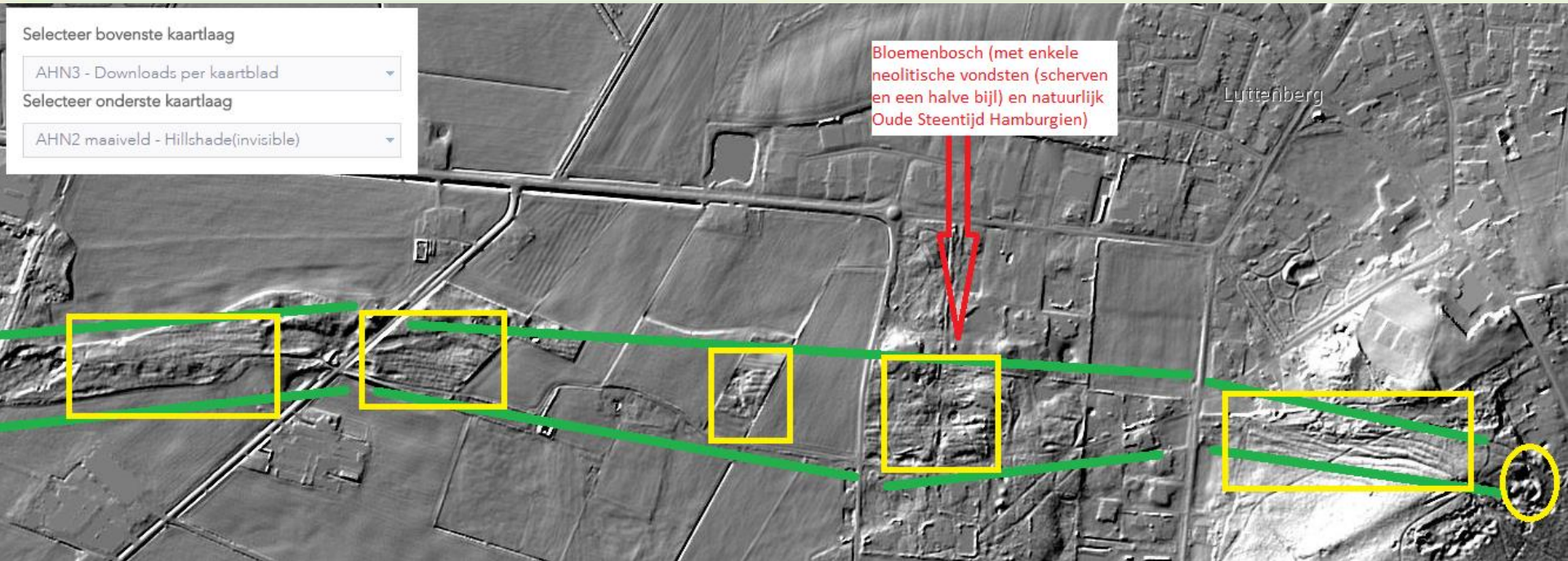
Groninger studenten op hun eerste dag in Luttenberg al verrast



Archeologische opgravingen bij Huize Bloemenbosch in 1982

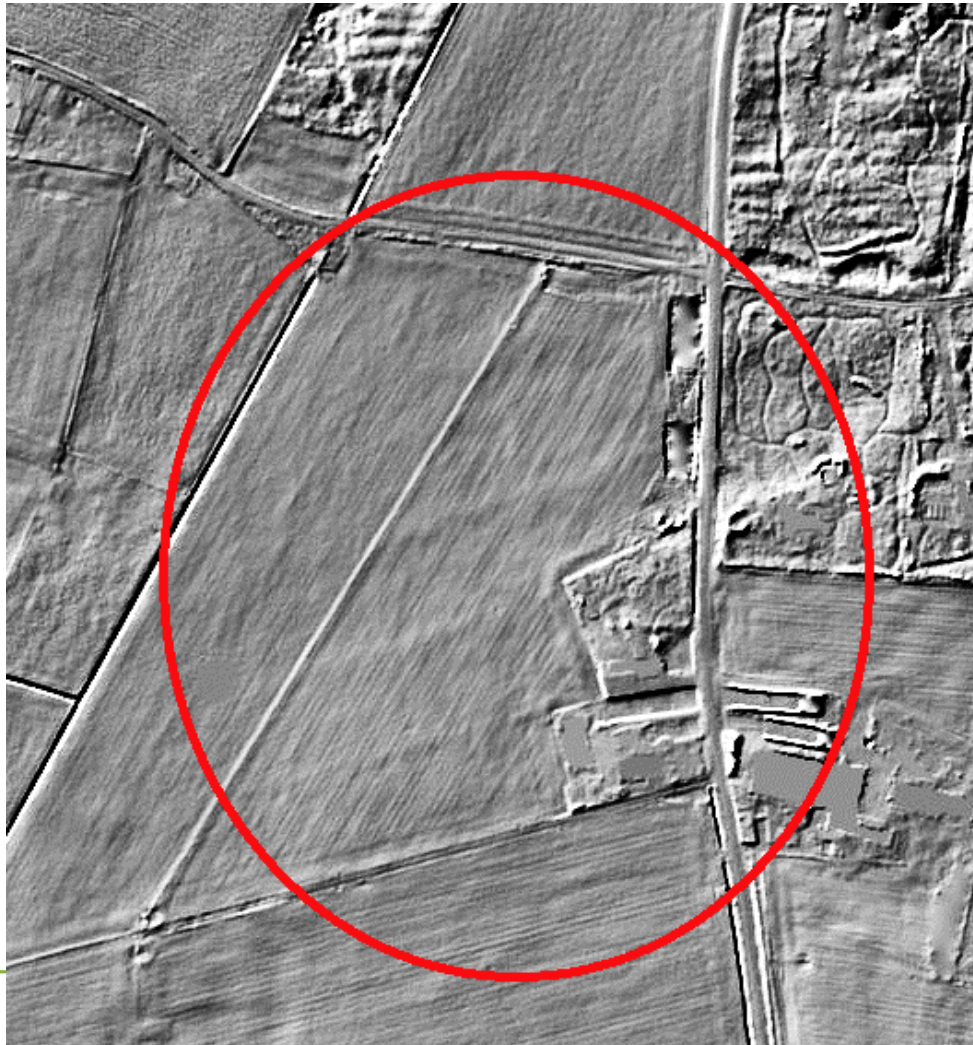
Vondsten van rendierjagers





De oude weg
over de
Luttenberg naar
Raalte

En sporen van de 1^e nederzetting op de Luttenberg rond
1000 jaar voor Chr.



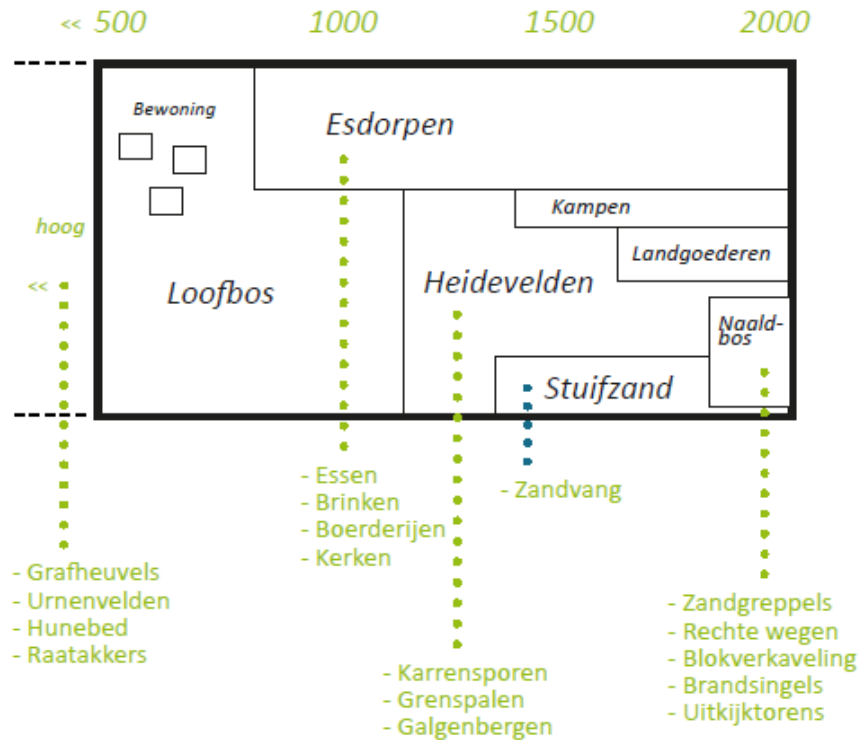
Raatakkers bij de
Bloemenbos



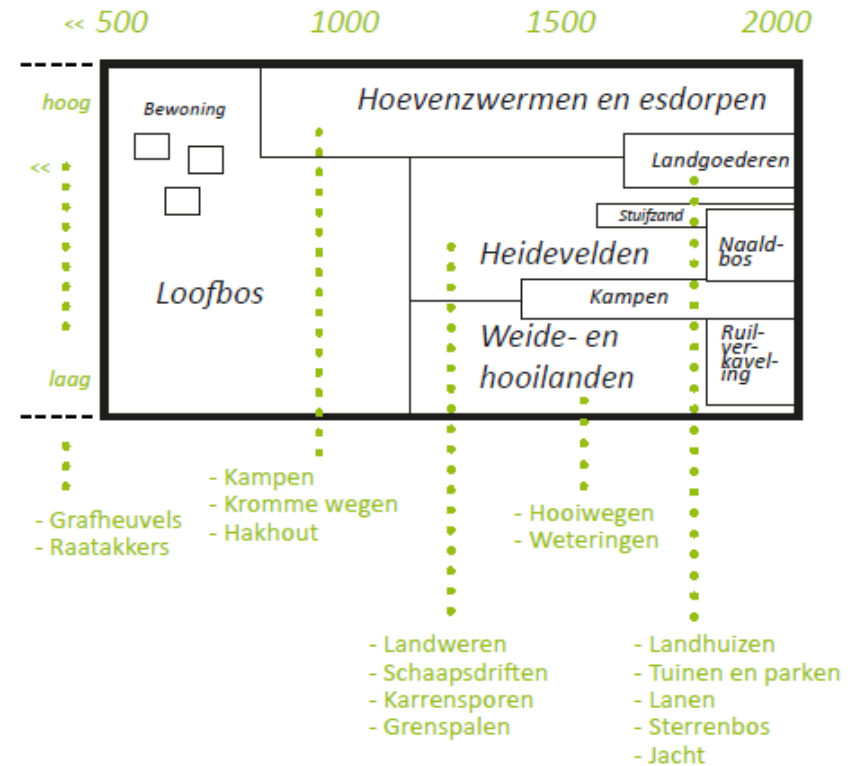
Tijdsvenster 2. Het middeleeuwse dorpslandschap > de Boerschop

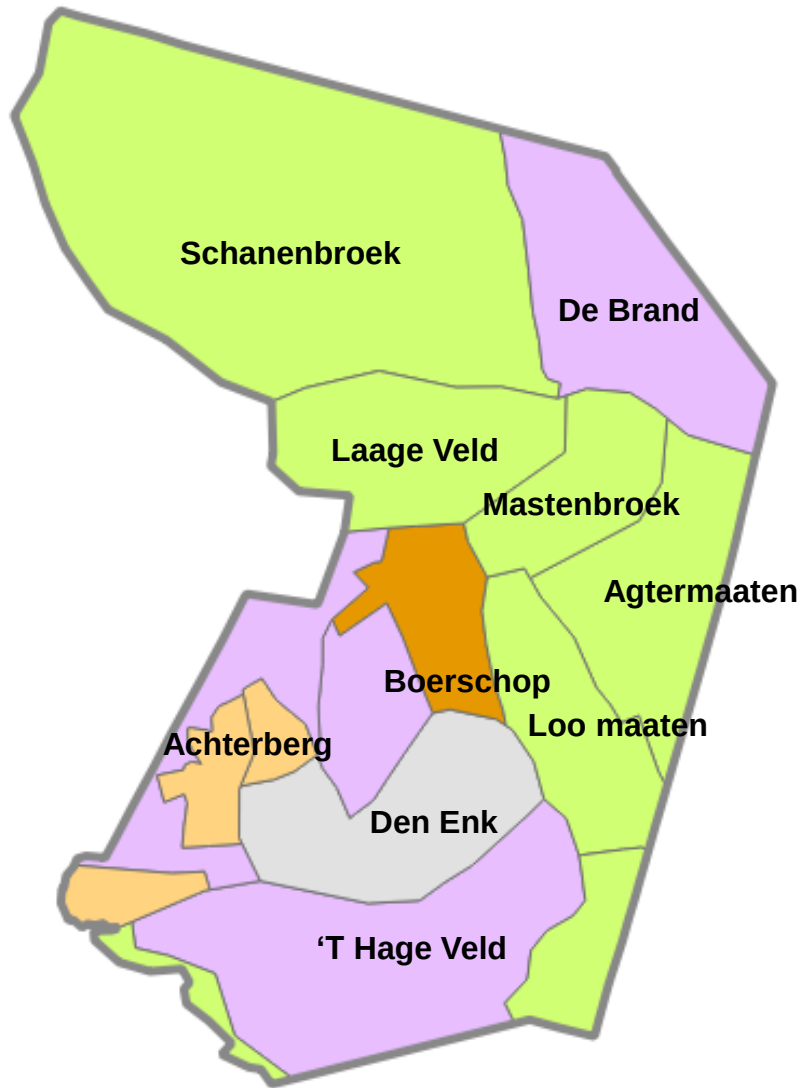
800 na Chr. - 1850

Stuwwallandschap



Dekzandlandschap

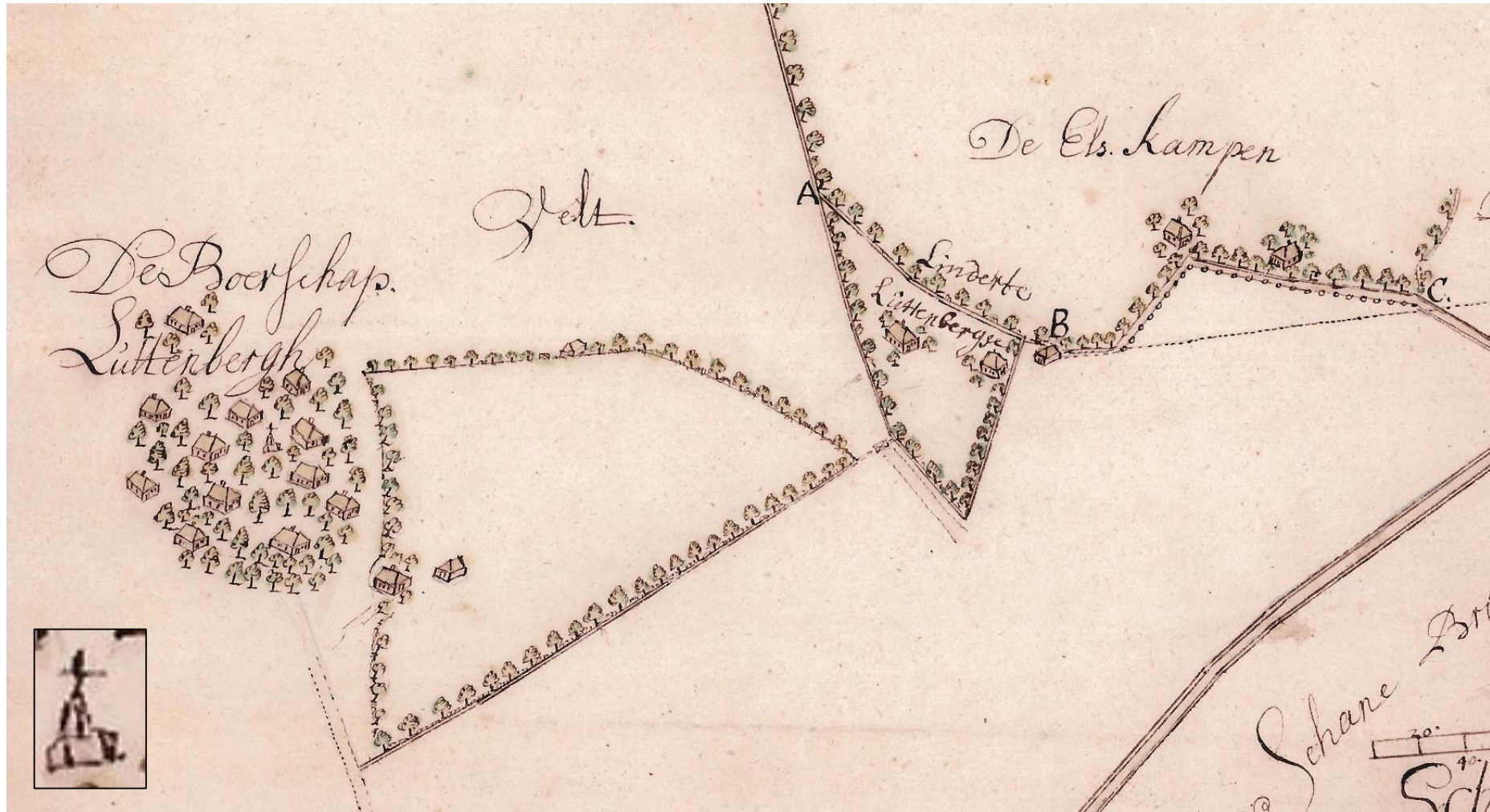




Grondgebruik in 1832

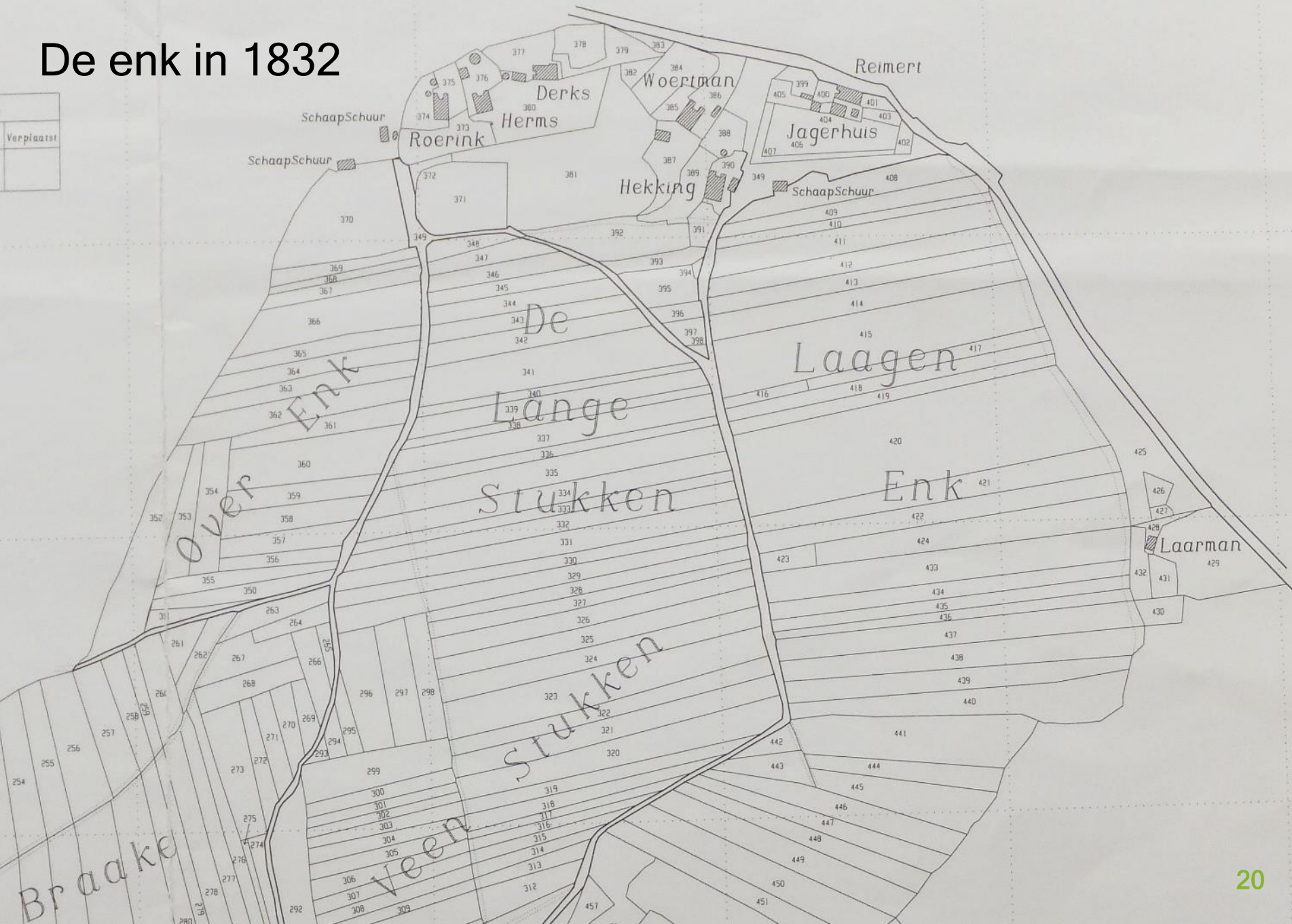
-  Buurtschap
-  Kampen
-  Bouwlanden
-  Weide en hooilanden
-  Gemeenschappelijke heidegronden

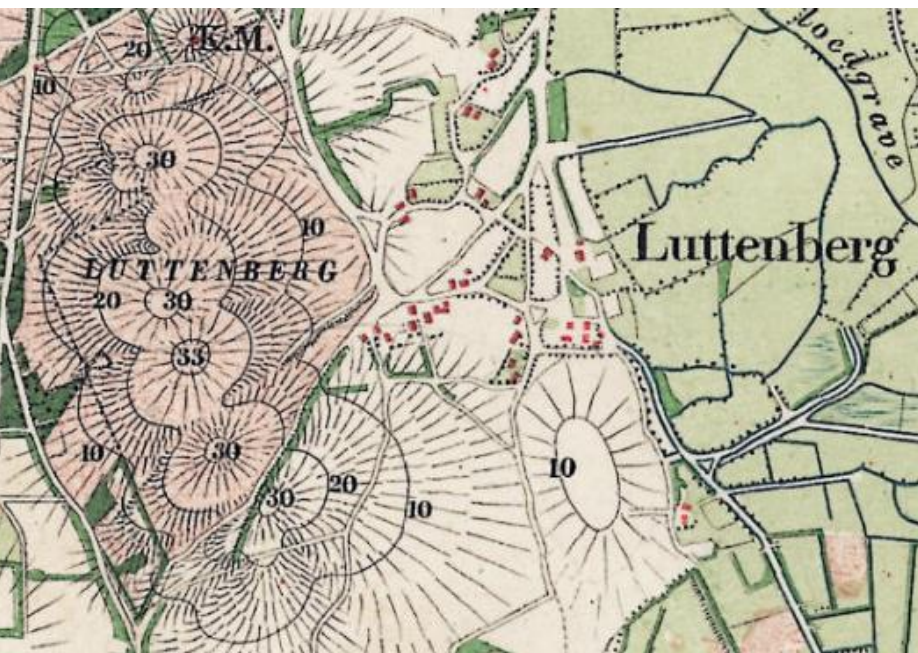
De Boerschop en Elskampen in 1707



De enk in 1832

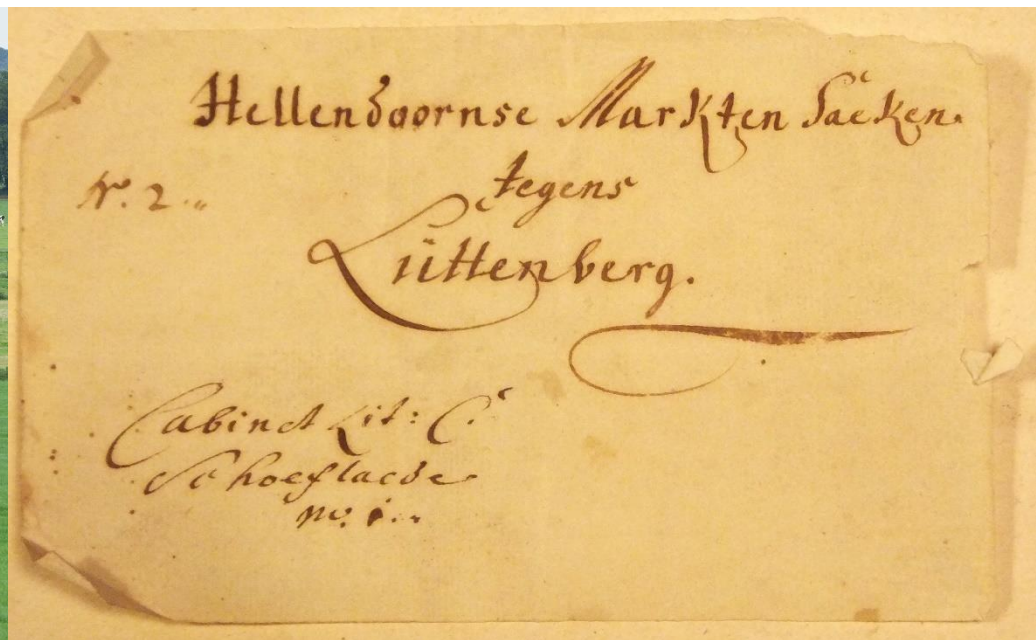
Verplaatst





Lage natte gronden als weide en hooiland

Veel conflicten tussen marke Luttenberg en
Hellendoorn over het bezit van de weidegronden



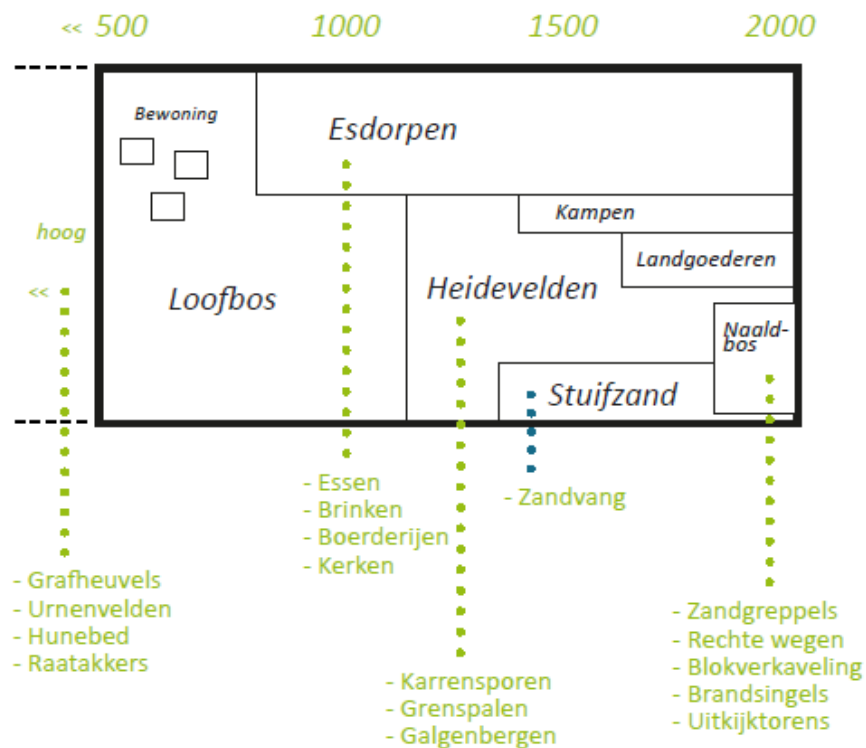
Pauze



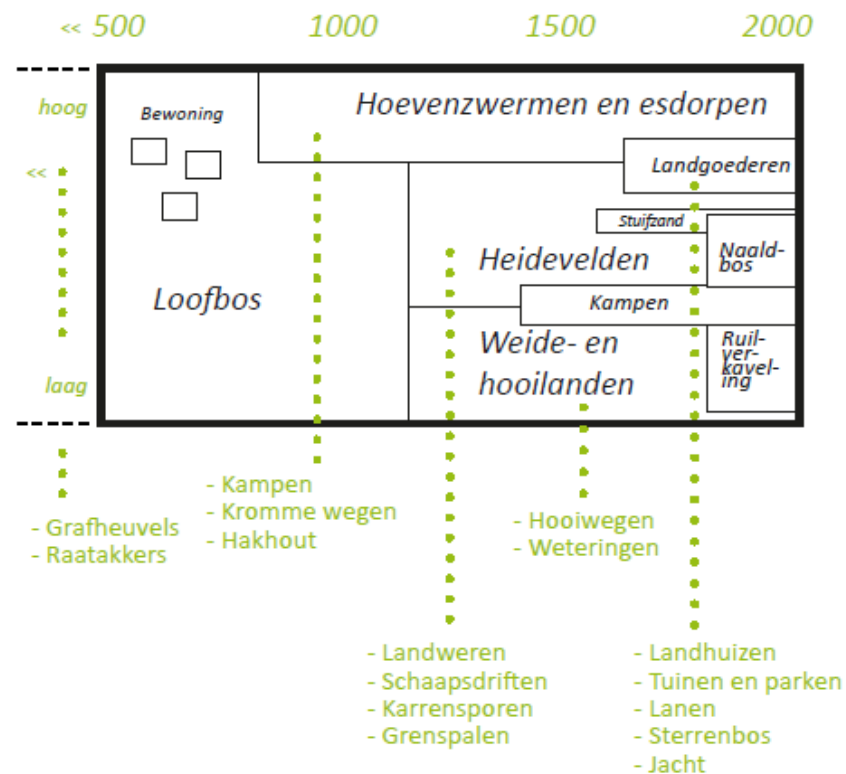
* schuthok=hok voor illegale dieren

Tijdsvenster 3. Het moderne
landschap en het kerkdorp Luttenberg
1850 - heden

Stuwwalllandschap



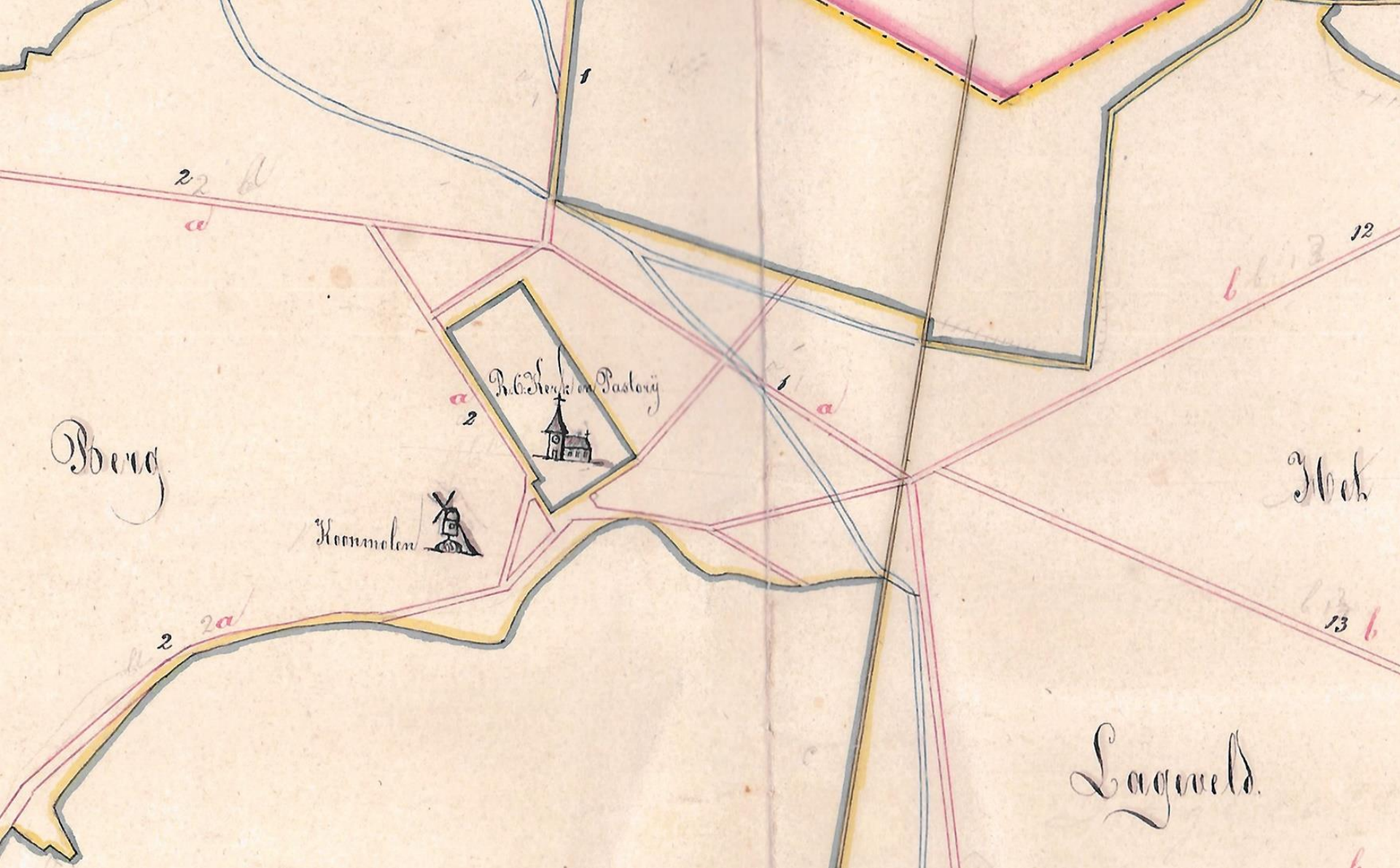
Dekzandlandschap



R. C. Kerk — Luttenberg bij Hellendoorn.



Een eigen kerk voor Luttenberg



Begin van het dorp met kerk (1834) en
korenmolen (1848)



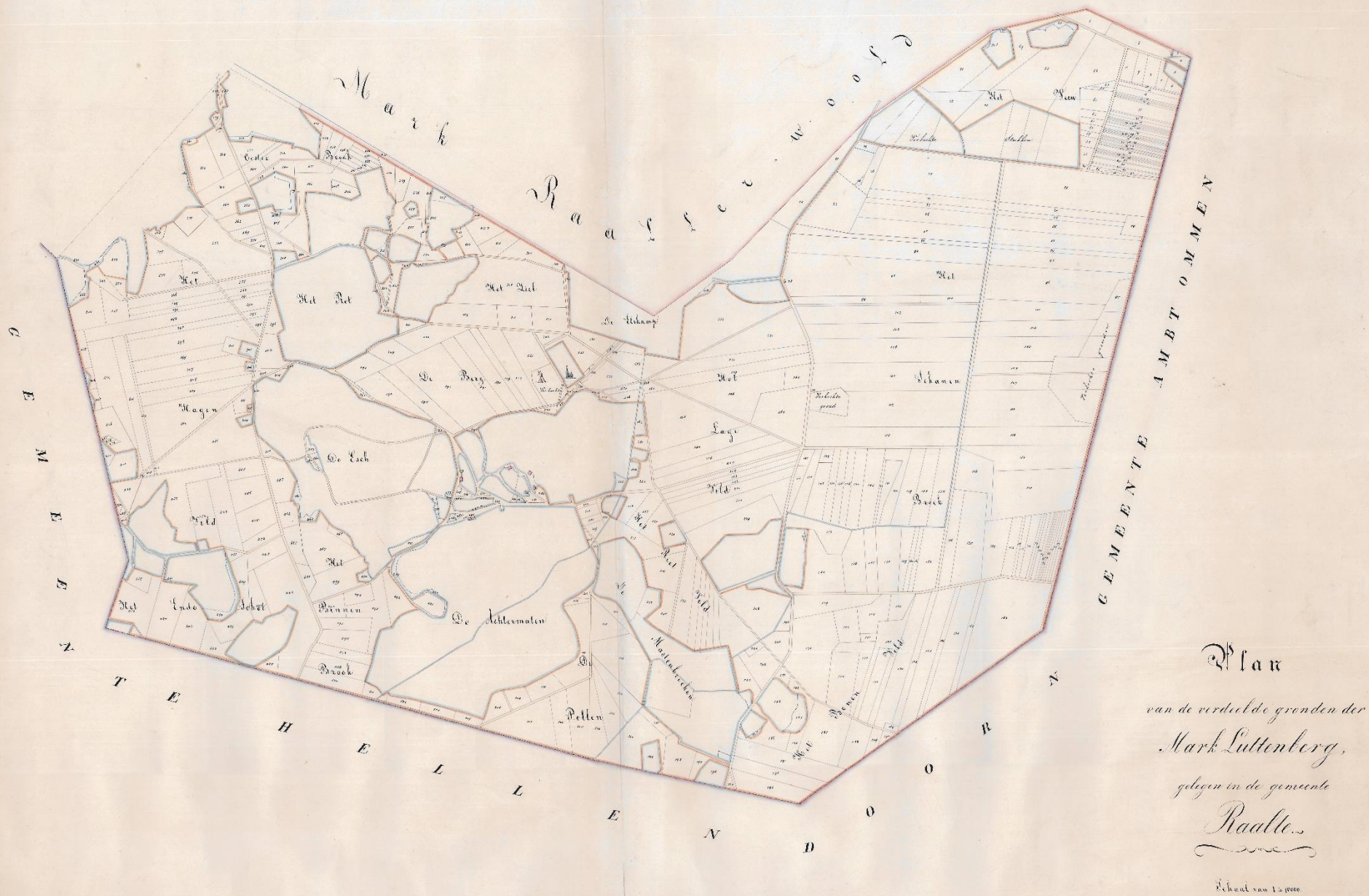
Verdelen van de markegronden

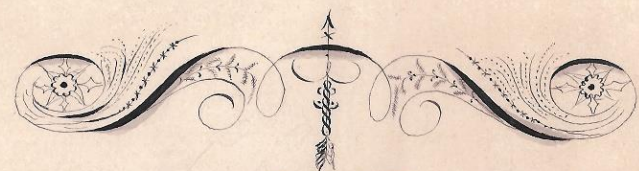
Marke *LUTTENBERG*.

De gene die vermeenen mogten, regt van gewaardheid te bezitten in de, te verdeelene **Marke van LUTTENBERG**, Gemeente *Raalte*, worden uitgenoodigd, zich met hunne bewijzen, te vervoegen ter Vergadering dier Marke, welke zal worden gehouden ten huize van den Kastelein **WILLEMSSEN**, in **DEN ZWARTEN AREND** te *Raalte*, op **Woensdag den 31 Mei 1848**, des middags te een ure.

Wordende **H. H. LANDMETERS**, die genegen zijn mogten, met het werk der verdeeling te worden belast, uitgenoodigt, zich daartoe schriftelijk of persoonlijk aan te melden ten kantore van den fung. Marken-Rigter **FORTUIN** te *Raalte*, met opgave van den prijs per Bunder of in massa, zijnde deze Marke nagenoeg groot **1400 Bunders**, en zeer geschikt gelegen voor eene gemakkelijke verdeeling.

Kaart van de markeverdelingen in 1850





S L A A

van nieuw aanleggen,
Wegen en Waterleidingen
in de te Verduelen

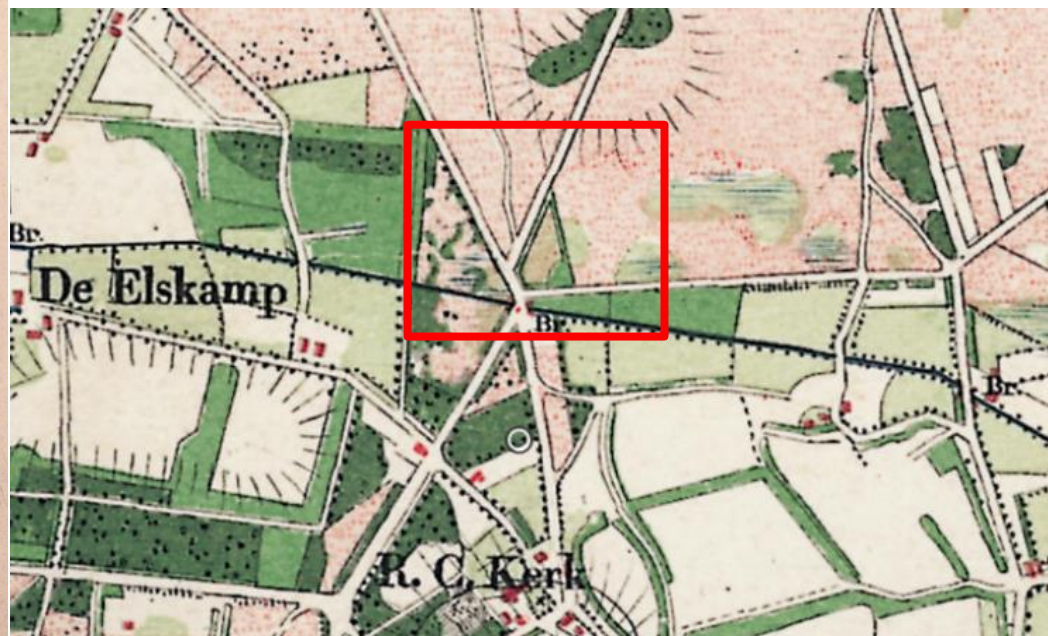
Luttenberger
Mark.

Gemeente
Raalte



Schaal van 1 : 10000.

Aanleg van nieuwe wegen
en waterleidingen in de
verdeelde gebieden





Het kruispunt met de
stenen brug en het
landkruis uit 1959



Aanhoudende problemen met wateroverlast in de lage gebieden

Schanebroek.

De Commissie die ten doel heeft een betere afwatering van 't Schanebroek en de Venne te verkrijgen, roept alle belanghebbenden ter **Ver-gadering** op, op **Dinsdag 23 Febr.**, n.m. ten 1 $\frac{1}{2}$ uur, bij **BOERS te Luttenberg**, gem. Raalte. **Zegt het voort.** HET COMITÉ.

1915

Twaalfduizend h.a. onder water

Zomer 1965 is voor Sallandse boeren een rampenzomer

(Van onze correspondent)

ZWOLLE — De stroom van verontrustingen uit Salland houdt aan. Nu al staat 12.000 ha land volledig onder water en is eenzelfde oppervlakte veranderd in moeras. Op enkele plaatsen, b.v. in de omgeving van Olst, zijn wegen ondergespoeld en is niet meer te zien waar de weg ophoudt en de wetering begint. Om ongelukken te voorkomen zijn langs de parallelweg van Raalte naar Lemelerveld, waar het water eveneens de weg heeft blank gezet, schrikhekkende geplaatst. Elders in

Salland, zoals in de omgeving van de buurtschap Luttenberg, liggen boerderijen en woningen geïsoleerd. Elke hui regent — en er valt nog dagelijks veel regen in Salland — vergroot de ellende. Het is dan ook geen wonder, dat de Sallandse boeren, vooral zij die in de laagstgelegen gebieden hun bedrijf uitoefenen, moedeloos zijn geworden: zomer 1965 zal bij hen in de herinnering voortleven als een ware rampenzomer.

Hulp

De minister van landbouw en visserij en de staatssecretaris van cultuur, recreatie en maatschappelijk werk hebben in een gezamenlijke brief de aandacht van de gemeentebesturen gevraagd voor de noodzaak van snelle hulpverlening aan zelfstandigen, land- en tuinbouwers, die door de slechte weersomstandigheden in moeilijkheden zijn gekomen. Zij wijzen daarin op de mogelijkheden daartoe van de rijks-groepsregeling zelfstandigen, te weten geldelijke bijstand in de

Boeren zeggen: we verzuipen

We verzuipen, zeiden deze week boeren in de omgeving van Lemelerveld en van Luttenberg. We verzuipen, en daarom staken zij eigenmachtig op twee plaatsen de kaden langs het Overijssels kanaal door. Het water stroomde, na deze ingreep, bulderend van het land in het kanaal en onder dat geweld werd de doorgestoken kade in korte tijd over een lengte van twee meter uitgesleten. Gealarmeerde technici van het waterschap Salland lieten daarop het gat weer dichtgooien. Sindsdien wordt, met weinig succes overigens, gepoogd het land met behulp van brandweerpompen en van noodduikers van overtollig water te ontdoen.

Luttenbergers
nemen het heft
in eigen hand



Schanebroek rond 1900

- Natte weide en hooilanden
- Stippen > bomenrijen



Schanebroek na ruilverkaveling

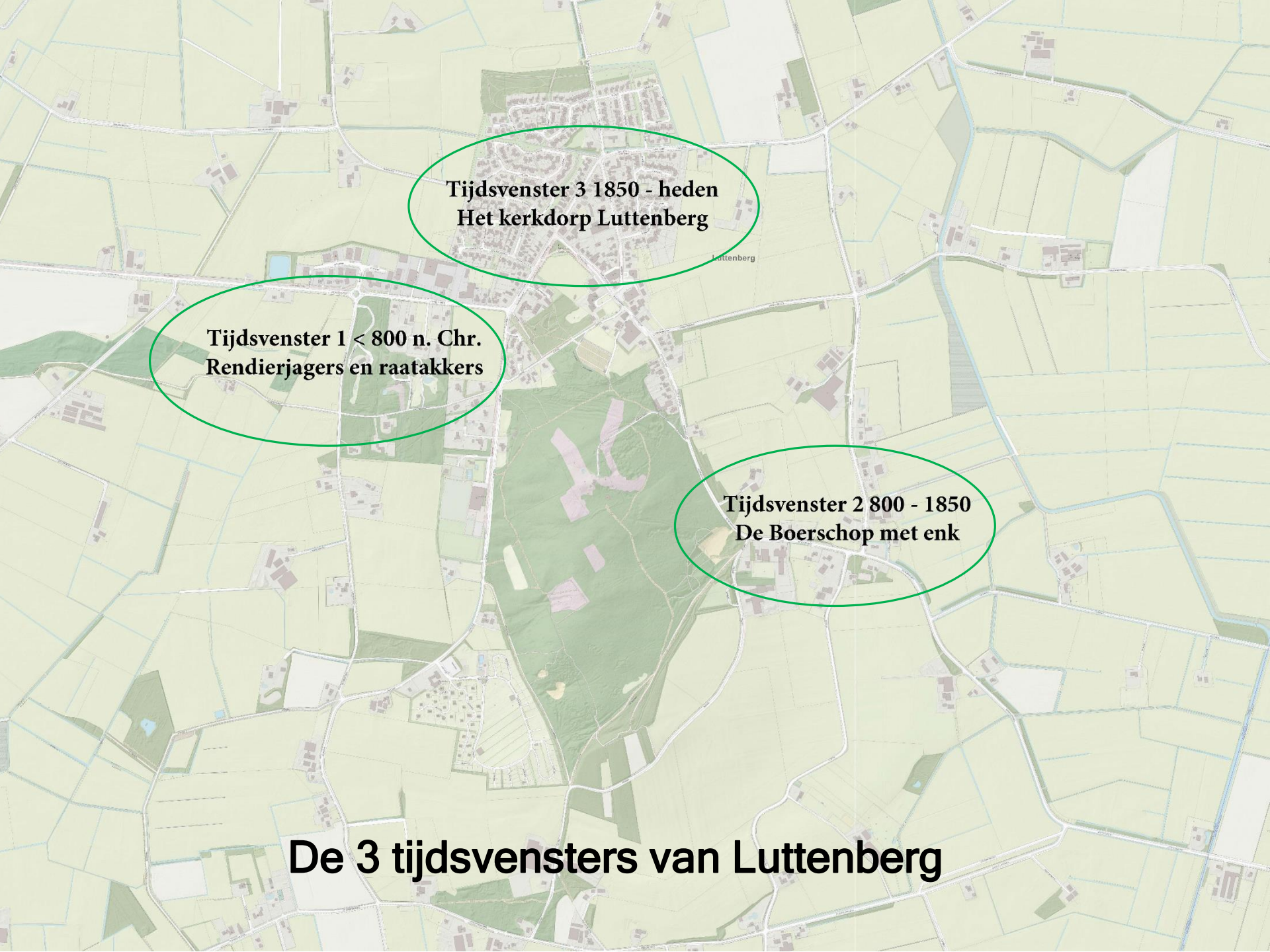
- Drogere weilanden
- Nieuwe boerderijen
- Bijna geen bomenrijen meer



Het Schanebroek nu



De Noord-Zuidleiding



**Tijdsvenster 3 1850 - heden
Het kerkdorp Luttenberg**

**Tijdsvenster 1 < 800 n. Chr.
Rendierjagers en raatakkers**

**Tijdsvenster 2 800 - 1850
De Boerschop met enk**

De 3 tijdsvensters van Luttenberg



Vragen?

Het Luttenbergse Landschap

14 juli 2022



Film: Tijdvensters gevuld met verhalen en herinneringen

Het Luttenbergse Landschap

14 juli 2022

Herstel van landschappelijke elementen

Het Luttenbergse Landschap

14 juli 2022



Een fijne avond gewenst!

Het Luttenbergse Landschap

14 juli 2022